



роз'яснення особам, у відношенні яких проводиться службове розслідування, їх прав, та забезпечення їх здійснення в межах своєї компетенції. У той же час надання таких відомостей не породжувало для їх авторів будь-яких правових наслідків, заходів до відновлення порушених прав працівників не вживалось.

Подібна практика суперечить положенням статті 3 Конституції України, згідно якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, та статті 21 Закону України "Про міліцію", якою встановлено державні гарантії захисту честі та гідності працівника міліції. З метою забезпечення реалізації конституційних норм слід вдосконалити механізм відновлення порушених прав працівників.

Зокрема, необхідно нормативно закріпити право особи, у відношенні якої проводиться службове розслідування, на честь, гідність і повагу до особистості, та конкретизувати обов'язок посадової особи, яка призначає службове розслідування за матеріалом, в якому містяться відомості, що торкаються честі і гідності працівників, вживати усіх передбачених законодавством заходів до охорони зазначених прав працівників.

Оскільки право на честь та гідність належить до особистих немайнових прав, воно підпадає під сферу регулювання Цивільного кодексу України. Відповідно до статті 7 Кодексу, громадянин або організація (в даному випадку – працівник органу внутрішніх справ) вправі вимагати по суду спростування відомостей, що не відповідають дійсності або викладені неправдиво, які порочать їх честь і гідність чи ділову репутацію або завдають шкоди їх інтересам, якщо той, хто поширив такі відомості, не доведе, що вони відповідають дійсності.

Порядок спростування зазначених відомостей у разі їх поширення через засоби масової інформації (друкованої або аудіовізуальної) встановлений Законами України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" від 16 листопада 1992 року (ст. 37) та "Про телебачення і радіомовлення" від 21 грудня 1993 року (ст. 43) відповідно.

З огляду на те, що не кожний працівник органів внутрішніх справ в достатній мірі володіє знаннями в галузі права і по характеру виконуваної роботи не завжди може особисто приймати участь у судовому процесі, за його згодою до участі в справі слід залучати представника (стаття 110 ЦПК України) з числа працівників, які мають вищу юридичну освіту і певний практичний досвід роботи за спеціальністю. Обов'язок по здійсненню представництва доцільно покласти на особу, яка проводила службове розслідування, і досконало володіє обставинами справи. Представником також може бути працівник відділу (відділення, групи) правового забезпечення підрозділу, щодо працівника якого розповсюджено необ'єктивну інформацію.

Постановою Пленуму Верховного Суду України від 28.09.90 №7 "Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян організацій"¹¹ роз'яснено, що на позивача покладається обов'язок довести лише факт поширення відомостей, які його ганьблять, особою, до якої пред'явлений позов. Проте, позивач має право подати докази невідповідності дійсності таких відомостей. Таким чином, до позовної заяви доцільно додавати копії висновку і всіх інших матеріалів службового розслідування, які містять будь-які фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку суд встановлює наявність або відсутність обставин, що об'єднують вимоги і заперечення сторін, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, тобто відповідно до статті 27 ЦПК є доказами в цивільній справі.

До цього часу в ході службових розслідувань в органах внутрішніх справ практично не вживаються заходи до захисту честі і гідності працівників, у відношенні яких вони проводяться. Ця проблема є досить актуальною, оскільки забезпечення цього права є невід'ємною складовою їх правового захисту, і потребує негайного вирішення. Це дає підстави для її подальшого вивчення з метою впровадження в діяльність підрозділів та посадових осіб, які займаються організацією та проведенням службових розслідувань, механізму відновлення порушених прав працівників на честь та гідність.

¹ Див.: Конституція України від 28 червня 1996 року. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – ст. 141; Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 // Офіційний Вісник України. – № 21. – 1999. – 11 червня.

² Кравченко Ю. Ф. Актуальні проблеми реформування органів внутрішніх справ України (організаційно-правові питання). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.ю.н. - Х., 1998. – С.20.

³ Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 4. – ст. 20.

⁴ Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України: Затверджене постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29 липня 1991 // Збірник нормативних актів України з питань правопорядку. - Київ, 1993. - С. 438 - 464.

⁵ Див.: Гада О.Ф. Правовий статус працівників міліції. Науково-практичний посібник. - Київ: НАВСУ, 2000. – 63с.

⁶ Про заходи по зміцненню законності в діяльності органів внутрішніх справ Наказ МВС України від 06.12.91 № 552.

⁷ Цивільний кодекс Української РСР // Кодекси України: В 3-х книгах. Кн.3. – К., Юрінком Інтер, 1998.

⁸ Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 1. – ст. 1.

⁹ Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 10. – ст. 43; Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 10. – ст. 43.

¹⁰ Цивільний процесуальний кодекс України: затверджений Законом від 18.07.63. // Відомості Верховної Ради. – 1963. – № 30. – ст. 464; Цивільний процесуальний кодекс України: затверджений Законом від 18.07.63. // Відомості Верховної Ради. – 1963. – № 30. – ст. 464.

¹¹ Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.09.90 № 7. – Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних та кримінальних справах. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1993. - № 6.

О. Зайка,

соискатель учреждения образования

*"Гродненский государственный университет
имени Янки Купалы", республика Беларусь*

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ НАЛОЖЕНИЯ АРЕСТА НА ДЕНЕЖНЫЕ СРЕДСТВА ФИЗИЧЕСКИХ И ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ

С принятием в Республике Беларусь 1 января 2001 года Банковского кодекса, ряд законодательных актов, ранее регулировавших имущественные отношения и связанные с ними неимущественные, возникающие при осуществлении банковской деятельности, утратили силу. Прерогатива правового регулирования передана Банковскому кодексу Республики Беларусь.

Глава 16 Банковского кодекса посвящена правовому регулированию наложения ареста и обращения взыскания на денежные средства и иное имущество физических и юридических лиц, находящиеся в банке и их конфискации.

Исходя из положений главы 16 Банковского Кодекса, наложение ареста и обращение взыскания на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке, являются самостоятельными стадиями ограничения права владельца счета, вкладчика, поклажедателя, которые предусмотрены законодательными актами Республики Беларусь.



К общим условиям наложения ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке, можно отнести следующие:

1. арест может налагаться в соответствии с законодательными актами Республики Беларусь;
2. в качестве предмета ареста выступают находящиеся в банке денежные средства и иное имущество физического, а также юридического лица (ст. ст. 22, 44 Гражданского кодекса Республики Беларусь).

Наложение ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке, – это действия уполномоченных должностных лиц или государственных органов и банка, которые в случаях, предусмотренных законодательством Республики Беларусь, влекут прекращение расходных операций по счету владельца счета или вкладчика, либо передачи имущества, на которое наложен арест (ч. 3 ст. 129 Банковского кодекса). Перечень должностных лиц и государственных органов, уполномоченных на арест имущества, находящегося в банке, а также порядок наложения ареста изложены в ст. ст. 129 и 130 Банковского кодекса.

Так, к числу органов, наделенных правом на арест указанного имущества, относятся: суд, органы дознания и предварительного следствия, налоговые органы.

В соответствии с Банковским кодексом перечень органов, наделенных правом на арест имущества, находящегося в банке, является исчерпывающим.

Однако, в то же самое время, статья 235 Таможенного кодекса Республики Беларусь предусматривает, что должностное лицо таможенного органа, ведущее производство по делу об административном таможенном правонарушении, вправе наложить арест на денежные средства лица, привлекаемого к ответственности за совершение административного таможенного правонарушения, находящиеся на счетах в банках и иных кредитных учреждениях. В этом случае в силу предписаний данной статьи Таможенного кодекса, банк должен прекратить производство каких-либо операций по таким счетам.

Тем не менее, ст. 129 Банковского кодекса, как было указано выше, не предусматривает непосредственно право таможенных органов на арест имущества физических и юридических лиц, находящееся в банке. Кроме того, в статье БК отсутствует также и норма, которая бы предоставляла таможенным органам указанное право путем отсылки к иным законодательным актам Республики Беларусь.

В соответствии со ст. 10 Закона “О нормативных правовых актах Республики Беларусь”, новый нормативный акт, каким в данном случае, по сути, является Банковский кодекс, имеет большую юридическую силу по отношению к ранее принятому по тому же вопросу нормативному правовому акту того же государственного органа.

Исходя из вышеизложенного, норма ст. 235 Таможенного кодекса Республики Беларусь не подлежит применению.

Представляется, что сложившееся противоречие двух нормативных актов может быть разрешено путем дополнения перечня должностных лиц и государственных органов, уполномоченных на арест имущества, находящегося в банке, который содержится в ст. 129 Банковского кодекса, таможенными органами, поскольку таможенные органы являются правоохранительными контролирующими органами. В силу чего одним из необходимых условий нормального осуществления возложенных на таможенные органы функций, является наделение их правом наложения ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке.

Т. Іванюк,
*студентка 5 курсу юридичного факультету
Хмельницького інституту регіонального
управління та права*

ПРИНЦИПИ СУЧАСНОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

21 червня 2001 року в кримінальний процес України, замість існуючого касаційного провадження, було введено апеляційне провадження.

З метою встановлення основних характерних рис сучасного апеляційного провадження необхідно звернутись до основних характеристик стадії реформованого касаційного перегляду процесуальних рішень у кримінальному судочинстві. Це пояснюється необхідністю порівняльного аналізу існуючого та минулого стану провадження по перегляду процесуальних рішень, які не вступили в законну силу. Плюси і мінуси апеляційного провадження можливо виявити, лише застосувавши порівняльний метод правознавства.

Реформоване касаційне провадження будувалось на наступній системі принципів :

- 1) свобода касаційного оскарження вироків;
- 2) поєднання перевірки законності з перевіркою обґрунтованості вироку;
- 3) ревізійне начало касаційного провадження;
- 4) широкі повноваження суду другої інстанції.¹

Розглянемо дані принципи на можливість їхнього використання у системі побудови сучасного апеляційного провадження.

Свобода касаційного оскарження вироків як принцип реформованого касаційного провадження передбачала надання права касаційного оскарження всім суб'єктам, захист прав та інтересів яких пов'язаний з рішеннями, що прийняті у вирокі : підсудному, засудженому, виправданому, їх захисникам та законним представникам, потерпілому, цивільному позивачу, цивільному відповідачу та їх представникам.

Всі особи, захист інтересів яких пов'язаний з відображеними у вирокі рішеннями, могли оскаржити будь-яке порушення своїх прав та законних інтересів: як те, що стосується застосування закону, так і встановлення фактичних обставин справи (вправі оскаржити як необґрунтованість вироку, так і його незаконність). При цьому оскарження вироків в касаційному порядку було правом, а не обов'язком особи, що означає, що ніхто не міг заборонити або примусити останнього подати касаційну скаргу.

Свобода касаційного оскарження полягала також в тому, що кримінально-процесуальним законом не встановлювалось ніяких спеціальних вимог щодо форми та змісту касаційної скарги чи подання; подання скарги рідною мовою скаржника. Це, в першу чергу, забезпечувало доступність даної форми оскарження судових рішень громадян, які не мають юридичної освіти.

На сьогодні принцип свободи касаційного оскарження вироку звучить як принцип свободи апеляційного оскарження, хоча змінилась не лише назва, але і суть даного принципу. Основна риса – право на оскарження всіма особами, захист інтересів яких пов'язаний з рішеннями, прийнятими у вирокі - залишилась незмінною.

Основною зміною в змісті принципу свободи оскарження, якою така свобода була звужена, є, в першу чергу, встановлення статтею 350 КПК України вимог до змісту апеляції, з обов'язковим наведенням мотивів незгоди з вирокі, що обмежує